

Informacje prawne dla obywateli i obywaterek Ukrainy poszukujących możliwości wjazdu i pobytu w Polsce

HR HELSIŃSKA FUNDACJA
PRAW CZŁOWIEKA

GRUPAGRANICA

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

Stan prawny na 27 lutego 2022 r.

Mając na uwadze, iż stan prawny może zmieniać się dynamicznie, ulotka będzie sukcesywnie aktualizowana.

Spis treści:

- 1) Kto może opuścić Ukrainę?**
- 2) Na jakich zasadach mogę obecnie wjechać do Polski?**
- 3) Jakie warunki muszę spełnić, żeby móc skorzystać z ruchu bezwizowego?**
- 4) Czy będę mógł wjechać do Polski, jeżeli nie posiadam dokumentu podróży (paszportu zagranicznego)?**
- 5) Czy będę mógł wjechać do Polski, jeżeli jestem objęty zakazem wjazdu na terytorium RP?**
- 6) Czy obowiązują mnie przepisy wydane w związku z pandemią SARS-CoV-2?**
- 7) Czy do Polski może wjechać dziecko bez swoich opiekunów prawnych (samo, albo z innym członkiem rodziny, np. z babcią)?**
- 8) Czy mogę wjechać do Polski ze swoim zwierzęciem domowym? Czy potrzebuję dla niego odpowiednich dokumentów?**
- 9) Czy do Polski mogą wjechać obywatele innych państw niż Ukraina (np. zagraniczni studenci z Ukrainy)? Jakie dokumenty muszą posiadać?**
- 10) Czy mężczyźni w wieku poborowym nie będą wpuszczani do Polski?**
- 11) Jakich dokumentów potrzebuję, żeby wjechać do Polski własnym samochodem?**
- 12) W jaki sposób mogę złożyć wniosek o objęcie mnie w Polsce ochroną międzynarodową?**
- 13) Co się ze mną stanie po wjeździe do Polski?**
- 14) Gdzie w Polsce otrzymam wsparcie?**
- 15) Czy w Polsce będę objęty pomocą medyczną?**
- 16) Czy z Polski będę mógł swobodnie wyjechać do innych państw UE?**
- 17) Do jakich organizacji mogę się zwrócić po pomoc?**

Kto może opuścić Ukrainę?

W związku z agresją Rosji na Ukrainę, wielu obywateli i obywaterek Ukrainy poszukuje schronienia poza granicami kraju. Nie każdy jednak jest uprawniony do wyjazdu. Zgodnie z komunikatem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy:

“W okresie obowiązywania ustawowego stanu wojennego wyjazd poza granice Ukrainy jest ograniczony dla mężczyzn - obywateli Ukrainy w wieku od 18 do 60 lat. Osobno należy zaznaczyć, że wyjątki mogą dotyczyć tylko osób, określonych w prawodawstwie. Przede wszystkim są to osoby, które posiadają: zaświadczenie o odroczeniu poboru oraz zawiadomienie o zakwalifikowaniu na specjalną ewidencję wojskową lub orzeczenie komisji wojskowo-lekarskiej o niezdatności. Oprócz tego ograniczenia nie dotyczą osób: na których utrzymaniu przebywa 3 lub więcej dzieci w wieku do lat 18, lub które samotnie wychowują dziecko w wieku do lat 18, lub na utrzymaniu których przebywa dziecko z niepełnosprawnością. Oraz tych, którzy są: rodzicami adopcyjnymi, opiekunami lub czyja bliska rodzina zginęła lub zaginęła w trakcie przeprowadzania operacji antyterrorystycznej.”

Kwestie zwolnienia z poboru i odroczenia poboru reguluje ukraińska ustawa o służbie wojskowej (Про військовий обов'язок і військову службу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12?fbclid=IwAR3x9qFc0OymIzPBU2LHBIRYZWbQys4-l1oUC3Hy-LyOz9QPJY0nSwKAWwg#Text>). Kategorie osób, w stosunku do których może dojść do odroczenia poboru reguluje art. 17 tej ustawy i są tam określone m. in. studenci uczelni wyższych. Mimo tego, odroczenie poboru następuje dopiero w momencie wydania decyzji przez Okręgową (Miejską) Komisję Poborową - nie działa ono automatycznie. Innymi słowy, zainteresowany powinien zgłosić się do tej komisji i zwrócić się o odroczenie poboru. Zwolnienie z poboru reguluje art. 18 tej ustawy.

Na jakich zasadach mogę obecnie wjechać do Polski?

Zgodnie z informacjami podanymi przez Urząd do Spraw Cudzoziemców (www.ua.gov.pl), wjazd obywateli i obywaterek Ukrainy do Polski jest obecnie możliwy na podstawie:

- ruchu bezwizowego (na podstawie paszportu biometrycznego);
- wizy krajowej (D) lub wizy Schengen (C);
- wizy z oznaczeniem D lub C, lub dokumentu pobytowego wydanego przez inne państwo Schengen;
- posiadanego zezwolenia na pobyt czasowy, pobyt stały lub pobyt rezydenta długoterminowego UE i ważnej karty pobytu;
- wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, złożonego na polskim przejściu granicznym wobec Strażnika Granicznego;
- decyzji komendanta placówki Straży Granicznej udzielanej podczas przekraczania granicy.

Chociaż warunkiem bezwizowego wjazdu do Polski jest posiadanie paszportu biometrycznego, władze polskie zapewniają, że **wpuszczą każdą osobę, która ucieka z Ukrainy w związku z wojną**, niezależnie od tego, czy posiada ona odpowiednie dokumenty wjazdowe, czy nie. Jeżeli nie posiadasz paszportu biometrycznego, zostaniesz wpuszczony do Polski na podstawie decyzji Straży Granicznej wydanej na podstawie art. 32 ustawy o

cudzoziemcach. Taka zgoda jest obecnie wydawana na 15 dni. Każda osoba ma także prawo złożyć na przejściu granicznym wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, jednak z uwagi na dużą liczbę osób przekraczających obecnie granice, nie jest to raczej praktykowane. Wniosek taki możesz jednak złożyć w późniejszym czasie, w trakcie pobytu w Polsce.

Ważne! W miarę możliwości, zabierz ze sobą na granicę dokumenty potwierdzające Twoją tożsamość, takie jak zagraniczny paszport, prawo jazdy, czy chociaż świadectwo urodzenia. Przydadzą Ci się one także podczas pobytu w Polsce.

Rys. oznaczenie paszportu biometrycznego

Jakie warunki muszę spełnić, żeby móc skorzystać z ruchu bezwizowego?

Żeby skorzystać z tej możliwości przede wszystkim musisz posiadać paszport biometryczny. Ponadto, na podstawie ruchu bezwizowego możesz przebywać w Polsce maksymalnie 90 dni w ciągu każdych 180 dni. Jeżeli więc przebywałeś ostatnio przez dłuższy czas w Polsce, następnie wróciłeś na Ukrainę, a teraz próbujesz znowu wjechać do Polski - może się okazać, że nie przysługuje Ci już prawo wjazdu na podstawie ruchu bezwizowego. W takim wypadku jednak możesz wjechać do Polski na podstawie zgody komendanta Straży Granicznej, udzielonej podczas przekraczania granicy. **Polskie władze zapewniają, że każda osoba uciekająca z Ukrainy, zostanie wpuszczona do Polski.**

Czy będę mógł wjechać do Polski, jeżeli nie posiadam dokumentu podróży (paszportu zagranicznego)?

Co do zasady, warunkiem wjazdu do Polski jest posiadanie ważnego dokumentu podróży. Taki wymóg nie dotyczy jednak osób, które składają na granicy wnioski o udzielenie im ochrony międzynarodowej. Wniosek taki powinien być przyjęty od każdej osoby; nawet, jeżeli nie posiada ona dokumentu podróży, ani żadnych innych dokumentów wjazdowych. Ponadto, zgodnie z zapewnieniami polskich władz, obywatelom i obywatelkom Ukrainy podróżującym bez paszportów będą wydawane szczególne zgody na wjazd do Polski na podstawie zgody komendanta Straży Granicznej.

Czy będę mógł wjechać do Polski, jeżeli jestem objęty zakazem wjazdu na terytorium RP?

Tak, także osoby objęte zakazem wjazdu zostaną wpuszczone do Polski. W takim wypadku musisz się jednak liczyć z tym, że Straż Graniczna będzie mogła zwrócić się do sądu z wnioskiem o umieszczenie cię w ośrodku strzeżonym, gdzie będziesz przebywał w warunkach pozbawienia wolności.

Czy obowiązują mnie przepisy wydane w związku z pandemią SARS-CoV-2?

19 lutego 2022 r. zniesiono ograniczenia dotyczące wjazdu do Polski z kierunku ukraińskiego, które zostały wprowadzone w marcu 2020 r. w związku z pandemią COVID. W rezultacie, przywrócone zostały ogólne zasady przekraczania granicy polsko-ukraińskiej oparte o Kodeks Graniczny Schengen oraz polskie przepisy. 24 lutego 2022 r. zniesiony został także obowiązek posiadania szczepienia przeciwko COVID-19, przechodzenia testów oraz kwarantanny dla osób wjeżdżających do Polski z Ukrainy.

Czy do Polski może wjechać dziecko bez swoich opiekunów prawnych (samo, albo z innym członkiem rodziny, np. z babcią)?

Do przekroczenia granicy w takiej sytuacji potrzebne są dwa dokumenty: **dokument potwierdzający tożsamość dziecka oraz zgoda rodzica.**

Dokumentem potwierdzającym tożsamość niekoniecznie musi być paszport, może to być też akt lub świadectwo urodzenia. Zgoda rodzica to oddzielny dokument, w którym upoważnia on wskazaną osobę, towarzyszącą dziecku w podróży, do opieki, a także do uzyskiwania wszelkich dokumentów podróży i do podejmowania wszelkich decyzji dotyczących życia i zdrowia dziecka w okresie wyjazdu. Taka zgoda musi być potwierdzona notarialnie. Obecnie wielu polskich notariuszy zadeklarowało chęć nieodpłatnego potwierdzania zgód dla rodziców dzieci uciekających z terenu Ukrainy.

Zdarzają się jednak odstępstwa od wymogu posiadania zgody drugiego rodzica. W praktyce, ukraińskie służby graniczne puszczają dzieci bez zgody drugiego rodzica, o ile z przedstawionych dokumentów jednoznacznie wynika, iż dziecko przekracza granicę z przynajmniej jednym rodzicem.

Czy mogę wjechać do Polski ze swoim zwierzęciem domowym? Czy potrzebuję dla niego odpowiednich dokumentów?

Od 24 lutego 2022 r. Główny Inspektorat Weterynarii wprowadził tymczasowe odstępstwa ułatwiające przekraczanie granicy ukraińsko-polskiej ze zwierzętami domowymi: **psami, kotami i fretkami.** Opiekunowie zwierząt nie muszą okazywać na granicy kompletu dokumentów weterynaryjnych. W miarę możliwości warto jednak wziąć ze sobą wszelkie dokumenty związane ze zdrowiem zwierzęcia.

Po przekroczeniu granicy, zwierzęta zostaną zbadane pod kątem wścieklizny i zaszczepione na koszt budżetu państwa. Następnie właściciel zwierzęcia otrzyma dokument potwierdzający spełnienie wymogów weterynaryjnych. Jeżeli zwierzęta nie posiadają czipa, zostaną zaszczepione na koszt państwa.

Czy do Polski mogą wjechać obywatele innych państw niż Ukraina (np. zagraniczni studenci z Ukrainy)? Jakie dokumenty muszą posiadać?

Zasady wjazdu do Polski obywateli innych państw niż Ukraina zależą od wymogów wjazdowych dotyczących konkretnego państwa, którego dana osoba jest obywatelem.

Najczęściej jest to obowiązek posiadania wizy. Jednakże, wymogi te nie dotyczą osób, które składają na granicy wnioski o udzielenie im ochrony międzynarodowej. Taki wniosek powinien zostać przyjęty na przejściu granicznym od każdej osoby uciekającej przed niebezpieczeństwem, bez względu na to, czy dana osoba posiada odpowiednie dokumenty wjazdowe. Poza tym, każdej osobie może zostać wydana zgoda komendanta SG na wjazd do Polski, bez spełniania wymaganych prawem wymogów wjazdu. **Polskie władze zapewniają, że wpuszczają obecnie do Polski każdą osobę uciekającą z Ukrainy, w tym także obywateli innych państw.** Praktyka pokazuje, że otrzymują one stempel wjazdowy z prawem pobytu w Polsce na okres do 15 dni.

Czy mężczyźni w wieku poborowym nie będą wpuszczani do Polski?

Nie ma podstaw prawnych, aby polskie służby graniczne odmawiały wjazdu do Polski osobom w wieku poborowym. Nie mniej jednak, celem wjazdu do Polski konieczne jest przejście przez ukraińską kontrolę graniczną na kierunku wyjazdowym, a ukraińskie służby graniczne nie wypuszczają z kraju mężczyzn między 18 a 60 rokiem życia. Nawet jeżeli mężczyzna w tym wieku posiada orzeczenie o niezdolności do służby, może zostać cofnięty z granicy do punktu poborowego celem powtórnej weryfikacji orzeczenia.

Powszechnej mobilizacji nie podlegają:

- osoby wykonujące służbę w czasie mobilizacji lub wojny w innych niż wojsko organach władzy państwowej;
- osoby uznane przez komisję lekarsko wojskową za tymczasowo niezdolne do służby - do 6 miesięcy od orzeczenia;
- mężczyźni i kobiety, którzy mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci do 18 roku życia;
- osoby samotnie wychowujące dziecko/dzieci;
- rodzice lub opiekunowie niepełnosprawnego dziecka - grupa A, jeśli dziecko nie ukończyło 18. roku życia;
- rodzice lub opiekunowie niepełnosprawnego dziecka, jakie ma jakiegokolwiek wady funkcjonowania organizmu w stopniu III lub IV oraz ograniczenie aktywności życiowej jakiegokolwiek kategorii w stopniu II-III;
- rodzice lub opiekunowie niepełnosprawnego dziecka w stopniu I lub II, do ukończenia przez dziecko 23 roku życia;
- opiekunowie lub rodzice zastępczy dzieci do 18 roku życia;
- opiekunowie stali osób, które zgodnie z ustawą wymagają opieki, w razie braku innych osób mogących tę opiekę sprawować;
- parlamentarzyści;
- pracownicy organów kierownictwa wojskowego;
- studenci i doktoranci studiów wyższych, asystenci - stażyści, aspiranci i doktoranci;
- pracownicy naukowcy i naukowo-dydaktyczni szkolnictwa wyższego i organizacji naukowych, mający stopień naukowy;
- mężczyźni lub kobiety, których najbliższe osoby zginęły lub zaginęły w trakcie operacji antyterrorystycznych.

Jakich dokumentów potrzebuję, żeby wjechać do Polski własnym samochodem?

Nie ma wymogów ograniczających prawo wjazdu do Polski własnym samochodem. Do poruszania się po polskich drogach przez pojazd zarejestrowany za granicą potrzebne jest

jednak spełnienie kilku wymogów z art. 71 ust. 4-6 ustawy o ruchu drogowym. Przede wszystkim, konieczne jest prawo jazdy osoby prowadzącej pojazd. Ponadto, należy mieć przy sobie dowód rejestracji pojazdu za granicą wydany przez odpowiedni organ, który powinien potwierdzać, że kierowca ma prawo prowadzić ten pojazd (np. stwierdza, że pojazd jest własnością lub współwłasnością kierowcy). Jeżeli z dowodu rejestracyjnego nie wynika uprawnienie do używania danego pojazdu, kierujący powinien mieć przy sobie dokument potwierdzający prawo do korzystania z niego (umowę użyczenia albo zgodę właściciela). Ostatecznie pojazd musi być sprawny technicznie - mieć potwierdzenie przeglądu oraz tablice rejestracyjne z oznaczeniem złożonym z liter alfabetu łacińskiego, cyfr arabskich oraz literowego oznaczenia kraju pochodzenia. Pojazd powinien też posiadać ważną polisę od odpowiedzialności cywilnej. Samochód trzeba będzie zarejestrować w Polsce przed upływem 6 miesięcy od wjazdu.

W jaki sposób mogę złożyć wniosek o objęcie mnie w Polsce ochroną międzynarodową?

Każda osoba ma prawo złożenia na granicy lub na terytorium Polski wniosku o udzielenie jej ochrony międzynarodowej. W tym celu wystarczy poinformować służby granicznej o takim zamiarze i podać powody, dla których nie możecie bezpiecznie powrócić do kraju pochodzenia. Obecnie jednak, w związku z dużą ilością osób przechodzących przez polskie przejścia graniczne z kierunku Ukrainy, składanie takich wniosków na granicy nie jest raczej praktykowane. Straż Graniczna wpuszcza osoby uciekające z Ukrainy do Polski na podstawie przepisów o ruchu bezwizowym lub na podstawie specjalnej zgody komendanta SG.

Co się ze mną stanie po wjeździe do Polski?

Jeżeli wjechałeś do Polski na podstawie ruchu bezwizowego, możesz przebywać w Polsce przez okres do 90 dni. W tym czasie masz prawo do zgodnego z prawem pobytu w Polsce oraz innych krajach strefy Schengen. Jeżeli przed upływem tego terminu nie będziesz mógł powrócić do kraju, konieczne będzie wystąpienie z wnioskiem o zalegalizowanie swojego pobytu w Polsce.

Jeżeli wjechałeś do Polski na podstawie wydanej Ci wcześniej karty pobytu, możesz przebywać w Polsce w okresie jej ważności.

Jeżeli złożyłeś wniosek o udzielenie Ci w Polsce ochrony międzynarodowej, zostaniesz skierowany do jednego z ośrodków recepcyjnych dla osób poszukujących ochrony i będzie się wobec Ciebie toczyć procedura uchodźcza. Zostaniesz wtedy zobowiązany do złożenia paszportu do depozytu i pozostania w Polsce do czasu rozstrzygnięcia Twojego wniosku.

Jeżeli wjechałeś do Polski na podstawie zgody komendanta Straży Granicznej, Twój legalny pobyt w Polsce trwa do 15 dni. Przed upływem tego terminu, powinieneś złożyć wniosek o zalegalizowanie swojego pobytu w Polsce na podstawie ogólnych przepisów. Możesz także złożyć wniosek o udzielenie Ci w Polsce ochrony międzynarodowej.

Gdzie w Polsce otrzymam wsparcie?

Wszyscy obywatele Ukrainy wjeżdżający do Polski mogą się zgłosić do jednego z centrów

receptyjnych oferujących tymczasowe zakwaterowanie, wyżywienie i pomoc medyczną. Poniżej znajdziesz adresy kilku z tych miejsc. Warto śledzić rządowe strony internetowe (na przykład: ww.ua.gov.pl), gdyż sukcesywnie otwierają się nowe punkty pomocy.

- Pałac Suchodolskich Gminny Ośrodek Kultury i Turystyki, ul. Parkowa 5, 22-175 **Dorohusk – osiedle**
- Przygraniczne Centrum Kultury i Rekreacji, ul. Spółdzielcza 8, 22 - 540 **Dołhobyczów**
- Zespół Szkół w Horodle, ul. Piłsudskiego 58, 22 - 523 **Horodło**
- Szkoła Podstawowa w Lubyczy Królewskiej (zaplecze hali sportowej), ul. Jana III Sobieskiego 5, 22 - 680 **Lubycza Królewska**
- Świetlica, Korczowa 155 37-552 **Korczowa**
- Hala sportowa - Medyka 285, 37-732 **Medyka**
- Szkoła Podstawowa w m. Krowica Sama 183, 37-625 **Krowica Sama**
- Była Szkoła Podstawowa w Łodynie, Łodyna 41, 38-700 **Ustrzyki Dolne**

Czy w Polsce będą objęty pomocą medyczną?

Pomocą medyczną finansowaną ze środków publicznych są w Polsce objęte osoby ubezpieczone. Wszystko więc zależy od tego, jaka jest podstawa Twojego wjazdu do Polski i czy posiadasz prawo do ubezpieczenia. Na przykład, osoby, które złożyły wniosek o ochronę międzynarodową są objęte pomocą medyczną finansowaną przez budżet państwa. Chcąc umówić się na wizytę z lekarzem powinny skontaktować się ze świadczącą pomoc medyczną firmą Petra Medica: +48 22 112 02 06.

Dodatkowo, pomoc medyczną dla uciekających z kraju obywateli i obywaterek Ukrainy zaferowała firma LUX MED. W tym celu powstała specjalna, polsko-ukraińska infolinia pod nr tel. +48 22 45 87 007 (czynna codziennie w godzinach 9.00 -17.00) oraz adres mailowy ua.kontakt@luxmed.pl.

Czy z Polski będą mógł swobodnie wyjechać do innych państw UE?

Jeśli posiadasz ważną wizę lub kartę pobytu albo wjechałeś do Polski na podstawie ruchu bezwizowego, to możesz wjechać do innych państw strefy Schengen na okres do 90 dni.

Jeżeli jednak nie posiadasz zagranicznego dokumentu podróży (albo Twoje dzieci nie posiadają), wówczas nie będziesz mógł przekraczać swobodnie granic z Polski do innych państw. Nie będziesz miał takiej możliwości także jeżeli złożyłeś wniosek o udzielenie Ci w Polsce ochrony międzynarodowej. Masz wtedy bowiem obowiązek pozostania w Polsce do czasu zakończenia Twojej procedury, a Twój paszport trafi na czas procedury do depozytu urzędu.

Do jakich organizacji mogę się zwrócić po pomoc?

Źródła oficjalne:

Całodobowa Infolinia dla obywateli Ukrainy prowadzona przez Urząd do Spraw Cudzoziemców: +48 47 721 75 75

Strona informacyjna: www.ua.gov.pl (informacje po PL, UA, ENG i RUS)

Organizacje pozarządowe:

Dom Ukraiński/Nasz Wybór (Warszawa)

ul. Zamenhofa 1
00-153 Warszawa
Telefon: +48 727 805 764

Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć (Kraków)

ul. Krowoderska 11/7
31-141 Kraków
Telefon i WhatsApp: +48 693 390 502

Fundacja Ocalenie (Warszawa)

ul. Krucza 6/14a
00-549 Warszawa
cpc@cpc.org.pl

Centrum Wielokulturowe (Warszawa)

ul. Jagiellońska 54
03-469 Warszawa
Telefon: +48 22 648 11 11 / +48 604 932 969

Stowarzyszenie Interwencji Prawnej (Warszawa)

ul. Siedmiogrodzka 5/51
01-204 Warszawa
Telefon: +48 880 145 372

Helsińska Fundacja Praw Człowieka (Warszawa)

ul. Wiejska 16
00-490 Warszawa
refugees@hfhr.pl

NOMADA. Stowarzyszenie na Rzecz Integracji Społeczeństwa Wielokulturowego (Wrocław)

ul. Paulińska 4/8
Wrocław 50-247
help@nomada.info.pl
+48 791 576 459

Instytut Praw Migrantów (Wrocław)

ul. Rуска 46A/201,
50-079 Wrocław
biuro@instytutpm.eu
tel. +48 510 011 846

Strona internetowa Grupy Granica zawierająca informacje o aktualnych inicjatywach na rzecz pomocy osobom uciekającym z Ukrainy: <https://ukraina.grupagranica.pl>